

לא נודע הצרה שאירע בו- על צום עשרה בטבת

סליחות לעשרה בטבת

"אזכרה מצוק אשר קראני בשלש מכות בחדש הזה הכני, גדעני הניאני הכאני אך עתה הלאני... הלא שלשתן קבעתי תענית ומלך יון אנסני לכתוב דת יונית".

שו"ע אורח חיים - סימן תקפ

(ב) באחד בניסן מתו בני אהרן; בעשרה בו מתה מרים ונסתלק הבאר; בכ"ו בו מת יהושע בן נון, בעשרה באייר מת עלי הכהן ושני בניו, ונשבה ארון ה'; בכ"ח בו מת שמואל הנביא... בשמונה בטבת נכתבה התורה יונית בימי תלמי המלך והיה חשך בעולם שלשה ימים; ובט' בו לא נודע איזו היא הצרה שאירע בו; בה' בשבט מתו הזקנים שהיו בימי יהושע; בכ"ג בו נתקבצו כל ישראל על שבט בנימין על ענין פלגש בגבעה; בז' באדר מת משה רבינו ע"ה; בט' בו נחלקו בית שמאי ובית הלל:

מסכת מגילה דף ט/א

דתניא מעשה בתלמי המלך שכינס שבעים ושנים זקנים והכניסן בשבעים ושנים בתים ולא גילה להם על מה כינסן וכנס אצל כל אחד ואחד ואמר להם כתבו לי תורת משה רבכם נתן הקדוש ברוך הוא בלב כל אחד ואחד עצה והסכימו כולן לדעת אחת וכתבו לו אלהים בראשית אעשה אדם בצלם ובדמות ויכל ביום הששי וישבות ביום השביעי זכר ונקבה בראו ולא כתבו בראם הבה ארדה ואבלה שם שפתם וכתבו לו את צעירת הרגלים ולא כתבו לו ואת הארנבת מפני שאשתו של תלמי ארנבת שמה שלא יאמר שחקו בי היהודים והטילו שם אשתי בתורה

מות עזרא הסופר

ט"ז על או"ח - סימן תקפ - בט' בו לא נודע כו'. תימה גדולה הא איתא בסליחות של י' בטבת דבט' בו מת עזרא הסופר וצ"ע רב.

מסכת סנהדרין דף כא/ב - תניא רבי יוסי אומר ראוי היה עזרא שתיתן תורה על ידו לישראל אילמלא קדמו משה

שיחות הרצ"ה

עזרא תיקן כמה תקנות שאינן תקנות פרטיות, אלא קביעות יסודיות לביסוס התורה בישראל, הוא עדיין השתייך לדרגת הנביאים כדברי חז"ל: "מלאכי- זה עזרא". והוא מהווה מעבר בין דברי תורה ודברי הנביאים לדברי הסופרים. עזרא הסופר- "המבין בתורת האלוהים", התחלת אנשי כנה"ג הוא המעבר מהתורה שבכתב לתושבע"פ, הוא הממשיך את ביסוס התורה בישראל. יחד עם זה, אישיות נבואית תורנית זו, הוא שליח ממרום לשיבת ציון ועזיבת הגולה לא"י, ועומדת בראש "בשוב ה' את שיבת ציון". עזרא הסופר- המבין בתורת האלוהים והראשית לאנשי כנה"ג- הוא העוסק בעלייה וקורא לעלייה. אחרי שבעים שנות גלות, נופלת מלכות בבל שהחריבה את בית מקדשינו, ומופיעה הצהרת כורש לשוב הביתה: "מי בכם מכל עמו, יהיה אלוהיו עימו ויעל. השליחות האלוהית הזאת נמסרת ביד נביא וגם ביד גויים. מזעזע מה שיש היום ומה שהיה אז. ריבונו של עולם קורא בואו הביתה, קורא ואינו נענה.

לא נודע מה היה בו

ספר ברכי יוסף על או"ח - סימן תקפ

[א] דין ב. בט' בו לא נודע הצרה וכו'. כתב הרב ט"ז (ס"ק א) תימה גדולה, הא איתא בסליחות של עשרה בטבת, דבט' בו מת עזרא הסופר. וצ"ע רב. עכ"ל. ומאי דמייתי הרב מסליחות וכן הרב מגן אברהם (ס"ק ו), עמהם הסליחה, דכן כתבו בהלכות גדולות (סי' יח עמ' רלג) ובספר הכלבו (סי' סג), והרב מגן אברהם מזכירם כמה זימני בסימן זה. ועוד כתבו דמת גם כן נחמיה בן חכליה:

ואשר תמה הרב ט"ז, אין כאן תימה, שהרי כתבו בה"ג וכלבו בט' בו לא כתבו רבותינו על מה הוא, ובו ביום מת עזרא הכהן ונחמיה בן חכליה. והדבר פשוט דהגם דידיענו דמתו בו עזרא ונחמיה, ממה שלא נכתב על מה מתענין יש סוד בדבר, דאי התענית משום עזרא ונחמיה לכתבו להדיא בט' בו על שמתו עזרא ונחמיה, כדרך שכותבים בכל יום על מה. אלא מדכתוב סתם, סוד יש בענין. וכן משמע מדברי ארחות חיים סי' כ"ג שכתב וז"ל, בט' בו לא כתבו רבותינו על מה, ונסתר הסוד, ובו ביום מת עזרא הכהן ונחמיה בן חכליה, עכ"ל. וכצ"ל בכלבו, ונסתר הסוד. וכונתן כדכתיבנא בעניותין. ובספר הקבלה להראב"ד (עמ' מב) כתב שכינו ברוח הקדש להריגת רבינו יוסף הלוי שנהרג בו ביום. ועמ"ש הרב בית דוד סי' שיו,

הגהות על הטור שירת דבורה- במגילת תענית דפוס וילנא כתב המפרש דבתשעה בטבת נולד אותו האיש ומביא חשבון לדבריו. וכתב ומזה תבין למה לא כתבו רבותינו ז"ל מה אירע בו מפני שיראו לכתוב שגזרו תענית על זה היום.

הגהות ברוך טעם על שו"ע סימן תקפ

לא נודע איזהו הצרה- מצאתי בכתב יד שבטי"ת טבת נפטר שמעון הקלפוס שהושיע את ישראל בצרה גדולה בזמן הפריצים, נקבע יום מיתתו לתענית עולם בירושלים.

אוצר מדרשים אייזנשטיין

ויאמר להם שמעון כיפא:

דעו כי ישו היה שונא לישראל ותורתם כמו שניבא ישעיה חודשיכם ומועדיכם שנאה נפשי, ועוד דעו לכם, שאינו חפץ בישראל כמו שניבא הושע כי אתם לא עמי, ואף שיש בידו לעקור אותם מן העולם ברגע אחד מכל מקום אינו רוצה לכלותם, אך הוא רוצה להניח אותם כדי שיהיה תלייתו וסקילתו לזיכרון לדורי דורות. ורוב עיני הגדול שהיה סובל כל הייסורים כדי לפדות אתכם מן הגיהנום.

ועתה הוא מזהירכם ומצווה לכם:

-שלא תעשו עוד רעה לשום יהודי
-ואם יאמר יהודי לנוצרי לך עמי פרסה ילך עמו שתי פרסאות,
-ואם יכנו יהודי על הלחי השמאל יטה לו גם הלחי הימין כדי שיאכלו שכרם בעוה"ז ובעולם הבא יהיו נדונים בגיהנום,
-ואם תעשו כך תזכו לשבת עמו במחיצתו,

והנה הוא מצווה עליכם:

שלא תחוגו את חג המצות אך תחוגו את יום מיתתו,
ובמקום חג השבועות תחוגו ארבעים יום משנסקל ועלה לרקיע אח"כ,
ובמקום חג הסוכות תחוגו יום לידתו וביום השמיני ללידתו תחוגו היום אשר נמול בו. (סילבסטר).

ויענו כולם ויאמרו: כל אשר דברת נעשה אך אם תישאר אצלנו,

ויאמר: אנכי יושב ביניכם אם תעשו לי כאשר ציווה עלי לבלתי לאכול שום מאכל רק לחם צר ומים לחץ, ועליכם לבנות לי מגדל בתוך העיר ואשב בו עד יום מותי.

ויאמרו: כדברך כן נעשה.

ויבנו לו מגדל ויהי לו המגדל לדירה ויתנו לו חוק דבר יום ביומו עד יום מותו לחם ומים וישב בתוכו, ויעבוד את אלוהי אבותינו אברהם יצחק ויעקב ויעש פיוטים לרוב מאד וישלחם בכל גבול ישראל למען יהיה לו לזיכרון בכל דור ודור, וכל פיוטיו אשר עשה שלח לרבותיו.

וישב שמעון בתוך המגדל שש שנים וימת ויצו לקבור אותו במגדל ויעשו כן. אחר כך בנו עליו בנין מפואר ועדיין מגדל זה ברומי וקורין אותו פיטר והוא שם של אבן, שישב שם על האבן עד יום מותו.

נוסח מצוזה מרש"י על ע"ז דף י- כל ספרי טעותם יוחנן פאולוס ופטרוס יהודים היו... הם שנו ועקמו הלשון, ועשו להם הבל לחשבה בפני עצמה ולסלקם מעל ישראל, ולא שכפרו כי לטובתן של ישראל נתכוונו, אלא מפני שראו ישראל בצער ובדוחק מתרמיתי ישו, עשו עצמם כאליו הם עמו בקדישות וצוו עליהם, הכל כמפורש בספר תליית ישו.

ספר חסידים - סימן קצא - יהודי שהמיר מכנין לו שם, שנאמר (תהלים קלה יח) כמוהם יהיו עושיהם, כמוהם יש לכנות לו, כגון אם שמו אברהם יקרא אפרם, וכן כיוצא בזה. ואפילו לצדיק והם תועים אחריו, כגון שמעון כיפה שאומרים פטר חמור